



**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio septima. Vtrum beatitudo sanctorum sit futura maior post resurrectionem quàm sit modo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

patrie, quia sola cognitio dei in via sine cognitione aliorum que facienda sunt propter Deum circa seipsum & proximum non sufficeret ad meritum. Secunda etiam responsio qua dicitur quod si intelligatur de beatitudine patrie tunc ly propter dicitur causam, & sic propter visionem diuinae essentiae homo est beatus, sed non sine visione aliorum. Non valet quia verba Augustini contradicunt: dicit enim sic, beatus autem est qui te scit etiam si illa nesciat, ex quo patet quod ad beatitudinem non requiritur cognitio creaturarum neque sicut causa propter quam neque sicut causa sine qua non. Minor etiam est falsa, quia nulli videnti Deum comunicatur visio aliorum in deo que non comunicetur omnibus videntibus Deum etiam si in raptu & in transitu videant, quia visio Dei & aliorum in Deo non est nisi eorum que ex necessitate representantur in diuina essentia, siue sint intrinseca (ut relationes) siue extrinseca (ut quidditates rerum) & hæc nullum videntem Deum latent, nec forte latere possunt, quantum quibusdam videatur contrarium ut dictum fuit prius, cognitio vero de euentu rerum utrum sint, vel non sint, sicut vel non sicut variatur in diuersis videntibus Deum absque præiudicio beatitudinis, quia cognitio talium non pertinet ad cognitionem beatam per quam quilibet beatus videtur a principio quicquid videre potest, sed pertinet ad aliud genus cognitionis que est per reuelationem per quam vnusquisque beatus cognoscit illud quod ad se pertinet, & talis reuelatio non oportet quod fiat viatori si rapiatur ad visionem diuinae essentiae, quia nec fuit facta Paulo ut arguebatur. Responsio ad maiorem propositionem sufficit & nihil dubii includit, sed responsio ad maiorem vnū dubium includit (hoc scilicet) quod videns Deum non possit non videre ea que ex necessitate in diuina essentia representantur.

QVÆSTIO SEPTIMA.

Vtrum beatitudo sanctorum sit futura maior post resurrectionem quam sit modo.

Thom. 2. 2. q. 4. ar. 5.

Septimo queritur vtrum beatitudo sanctorum sit futura maior post resurrectionem quam sit modo. Et videtur quod sic, quia sicut se habet miseria ad damnatos reprobos sic gloria ad bonos, sed miseria reproborum non solum hominum sed etiam demonum erit maior post resurrectionem quam modo, ergo & gloria bonorum.

2. Item gloria perficit naturam, igitur natura existente perfectiore erit gloria perfectior, sed natura anime erit perfectior post resurrectionem quam sit modo, quia perfectiori modo existeret in toto quam separata a toto, tunc vero existeret in ea & in toto cui sit naturaliter pars totius hominis, ergo eius gloria erit perfectior.

3. **IN CONTRARIUM** arguitur, quia operatio que in nullo indiget corpore non perficitur in aliquo ex presentia corporis, sed operatio in qua consistit beatitudo in nullo indiget corpore, ergo nullo modo perficitur gloria per resurrectionem corporis. Maior de se patet, sed minor probatur, quia operatio in qua consistit beatitudo non indiget corpore ut subiecto, quia nulla operatio intellectualis indiget corpore illo modo, nec indiget corpore ut obiecto, quia non fit mediante phantasmatum sicut fiunt operationes naturales, quare &c.

4. **RESPONSIO.** Circa istam questionem intelligendum est quod beatitudinem sanctorum augeri post resurrectionem potest intelligi dupliciter. Vno modo extensiuè quia erit in pluribus. Alio modo intensiuè ita scilicet quod anima beata que nunc videt Deum videat ipsum clarus & diligat eum intensius resumpto corpore, si loquamur de beatitudine post resurrectionem, quia tunc homo beatificabitur non solum in anima quoad vires inferiores sensitiuas, & etiam in corpore quantum ad dotes suas, sicut contra rio damnari affligentur non solum in anima quoad intellectum & voluntatem, sed etiam in corpore quoad sensualem, & sic loquitur glossa super illud Apoc. 6. Vidi sub altare Dei animas interfectorum, que dicit quod anime sanctorum modo sunt in minori dignitate quam future sint post resurrectionem, & Hieron. qui dicit quod peracto finali iudicio Deus ampliores gratias monstrabit sanctis, hæc

enim maior dignitas vel amplior gratia erit secundum extensionem que erit quoad plura.

5. Si vero loquimur de augmento beatitudinis intensiuè suo modo quo expositum est, sic est duplex modus dicendi. Primus est quod beatitudo essentialis que consistit in Dei visione augebitur intensiuè post resurrectionem. Quod probatur dupliciter. Primo sic & est ratio in arguendo facta operari supponit esse, ergo quod habet perfectius esse habet perfectius operari, sed anima resumpto corpore habebit perfectius esse quam nunc habeat separata cui sit pars que iam per habet perfectius esse in suo toto quam separata ab ipso, ergo habebit perfectius operari, sed in operatione consistit beatitudo, ergo &c. Secundo sic, delectatio sequens visionem dei proportionatur visioni, sed delectatio augebitur resumpto corpore, ergo & visio. Probatio minoris, quia sicut se habet tristitia ad minuendum delectationem, sic delectatio ad augendum eam, sicut enim vnusquisque minuitur per suum contrarium sic augetur per suum simile, sed omnis tristitia adueniens delectationi minuit eam ergo omnis delectatio adueniens præexistenti delectationi auget eam, sed resumpto corpore delectationi que est de visione Dei adueniente corpore adduntur complures alie de beatificatione corporis, ergo per eas augebitur præcedens delectatio de visione Dei, & sic delectatio & visio.

6. Sed illud non videtur valere, primo quia manente eodem modo operationis formali æque intento & in subiecto proximo manet æque perfecta operatio excluso subiecto remoto, sicut videmus quod manente calore vel colore in quantitate exclusa substantia que potest calor calefacere & color se sicut albedo disgregare si maneret subiectum remotum, sed potentia intellectualis & lumen glorie manent æque intensa & perfecta in anima separata sicut post resurrectionem, nullum enim istorum intenditur, sunt etiam in anima separata ut in subiecto proximo, ergo manet in anima separata æque intensa & perfecta operatio. Secundo, quia videmus quod conditio subiecti remoti non variat operationem nisi varietur in aliquo immediatum principium operationis, quantum enim natura humana sic perfectior quam natura aquila, intensius tamen videtur aquila quam homo. Videmus enim quod variato principio operationis immediatum variatur & operatio dato quod non varietur subiectum, & multiplicato multiplicatur absque multiplicatione subiecti, propter quod tota conditio operationis videtur sequi conditionem principii immediati secundum se, quum igitur immediata principia operationis in qua beatitudo consistit sit secundum se æque perfecta in anima separata sicut in ea erit resumpto corpore, sequitur quod eorum operatio est æque perfecta prius ut est postea.

7. Ad rationes opinionis patet responsio. Quod enim primo dicitur quod anima habet perfectius esse resumpto corpore quam separata. Dicendum quod ly perfectius potest esse non men vel aduerbium, si sit nomen tunc falsum est quod anima coniuncta habet perfectius esse quam separata, quia perfectius esse habere est habere esse quod in se, & in sua natura est magis perfectum, anima autem coniuncta non habet esse quod in se sit magis perfectum quam quando est separata, sed habet omnino idem esse nec intensius nec remissius, & si haberet intensius bene sequeretur quod intensius operaretur, sed non habet ut dictum est. Si vero ly perfectius teneatur aduerbialiter sic verum est quod anima coniuncta habebit perfectius esse, id est, perfectiori modo quam separata, quia pars perfectiori modo existit in toto quam separata ab ipso, & simili modo potest dici quod habet perfectius operari non intensiuè, quia nec sic habet perfectius esse, sed perfectiori modo, quia est operatio perfectioris, scilicet compositi quod est perfectius qualibet sui parte, sed de hac perfectione non querimus, sed de illa que est per intentionem.

8. Ad secundum dictum quod delectatio de visione Dei non augebitur resumpto corpore. Et cum probatur quod modo, quia omnis tristitia minuit delectationem, ergo omnis delectatio auget eam. Dicendum quod non sequitur, causa enim quare tristitia minuit delectationem non semper est contrarietas vnus ad alteram, quia non omnis tristitia con-

Thom. 2. 2. q. 4. ar. 5.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

q. 4.

contrariatur delectationi, sed hoc est quia omnes potentiae animae radicantur in vna essentia, propter quod quando intentio animae vehementer trahitur ad operationem vnius potentiae retrahitur vel minuitur ab operatione alterius, manifestum autem est quod omnis tristitia maxime trahit ad se intentionem animae, quia vnumquodque naturaliter tendit ad repellendum contrarium, & ideo in omni tristitia attrahitur intentio animae ad quacunque alia operatione propter quod minuit ipsam, & sic est in delectatione, quia enim intentio animae intendit in id quod delectat, per consequens retrahitur ab aliis operationibus, & ex hoc minuitur, & ideo delectatio manet omnem aliam delectationem nisi quando est de eodem obiecto & secundum eandem operationem, vel quando vna ordinatur ad aliam vt in proposito.

Secundus modus dicendi est quod beatitudo erit perfectior resumpto corpore quam ante non quidem intensius (vt ponit praecedens opinio) sed quia magis prompte seu expedite exercebitur anima sua operationem resumpto corpore quam ante. Et ratio huius opinionis est, quia in anima separata videtur esse quidam naturalis appetitus vt reuiuatur corpori, & hic naturalis appetitus videtur animam impedire, ne ita liberè & prompte feratur in deum tota intentione sicut resumpto corpore, & confirmatur per Augustinum. 12. super Genesim ad litteram. cum enim ibi quaereret vtrum spiritibus defunctorum sine corporibus possit summa beatitudo illa praebere. Respondet quod non possunt sic videre illam incommutabilem essentiam suae alia latente causa, siue ideo quia inest naturalis appetitus corporis administrandi quo appetitus retardantur ne tota intentione pergant in summum Deum hoc est in Trinitatem per cognitionem & amorem.

Sed nec illud valet, quia sicut statim dictum est distractio intentionis circa vnum minuit operationem circa alterum, sed secundum illam opinionem anima separata non ita expedite & liberè feratur in Deum, sicut coniuncta propter hoc solum, quia intentio eius distrahitur ad alterum, scilicet ad administrationem corporis vt patet plane ex verbis Augustini per eos allegatis, ergo propter hanc distractionem remittitur eius operatio circa Deum & ita minor est eius beatitudo, quod tamen istu negant. Item anima resumpto corpore non magis expedite feratur in Deum quam ante nisi vel quia habebit plura adiuncta, vel quia non habebit tot impedimenta, non quia non habebit plura adiuncta, quia corpus & vires corporis nihil conferunt ad visionem diuinae essentiae, nec subiectiuè, nec obiectiuè, potentia etiam intellectiua & volutiua supponuntur aequè perfectè. Si verò dicatur quod non habebit tot impedimenta sicut separata, non stat cum principali conclusione, quia illud quod est impedimentum nunquam aequè intense operatur nisi magis conetur, si ergo anima separata habeat plura impedimenta quam coniuncta sequitur quod non ita intense videat Deum sicut coniuncta nisi magis conetur, fingere autem in ea maiore conatum non est facile, ergo nullo modo sicut simul quod anima coniuncta liberè feratur in Deum separata & non intensius. Tenendum est ergo quod sicut anima separata aequè intense feratur in Deum vt coniuncta, sic feratur aequè expedite & liberè.

Nec ratio in oppositum cogit, quia appetitus animae separatae de amando corpus in nullo impedit vel minuit visionem vel fruitionem diuinae essentiae, quia vel ille appetitus est naturalis qui consistit in vt est forma, & talis non impedit, aut distrahit cognitionem, quia nec cognitionem exigit (est enim similis appetitus in rebus cognitione carentibus) vel est appetitus sequens cognitionem, vt pote quia anima separata cognoscendo suam naturam quoad aliquid imperfectam, quia nondum beatificam quoad vires sensitivas quae corpus perficiunt, appetit vni corpori vt in ipso perficiatur plenus, sed nec ille appetitus minuit in aliquo aut retrahit visionem diuinae essentiae nec fruitionem de visione quia duorum quorum ratio vnius sumitur ex altero vnum non est impedimentum alterius, sicut cognitio rerum in verbo non impedit aut distrahit cognitionem verbi, quia verbum est ratio cognoscendi caetera in verbo, similiter appetitus animae videns Deum de administrando corpore regulatur secundum appetitum videndi Deum & fruendi Deo sicut ea quae

sunt ad finem, rationem & regulam sumunt a fine, vnde anima non appetit reuiri corpori nisi sicut placere videt diuinae voluntati & diuinae bonitati quam intuetur & quam fruitur, propter quod vnum non est distractiuum vel impediendum alterius. Aug. autem in autoritate allegata magis loquitur inquirendo quam asserendo, vt patet ex verbis suis, dicit enim siue ex Deo siue ex alia latente causa, &c.

Tertius modus est quod anima resumpto corpore non intensius vidit Deum nec expedite quam separata, & licet hoc satis pateat ex reprobatione duarum opinionum praecedentium, tamen adhuc potest alia ratio adduci quae est communis, & est ratio efficax quae est talis, si anima beatorum resumptis corporibus intensius aut liberè videret Deum quam ante, hoc esset vel ex parte potentiae cognitiuae, vel ex parte luminis gloriae ipsam eleuantis, vel ex parte obiecti representantis, vel ex parte alicuius impedimenti in anima separata existentis, non ex parte potentiae cognoscens, quia illa remanet penitus eadem non intensius neque remissa, neque ex parte luminis propter eandem causam, neque ex parte obiecti, quia tunc non representabitur aliter, nec ex parte alicuius impedimenti, quia nullus est in anima separata plus quam in coniuncta, vt deductum est, ergo anima resumpto corpore non videbit Deum expedite vel intensius quam ante.

Ad rationes in oppositum patet responso, solum enim probat quod beatitudo augebitur & resumptis corporibus extensius & non intensius. miseria enim reproborum de qua procedit primum argumentum non erit inferior resumptis corporibus quantum ad dolorem quem habent de caritate visionis diuinae, qui dolor correspondet visioni & fruitioni diuinae essentiae, sed erit in pluribus, quia torquetur non solum in anima sed etiam in corpore, & proportionabiliter augebitur beatitudo in electis, miseria vero demonum non augebitur post iudicium quantum ad dolorem quem habent de omissione visionis diuinae essentiae qui dolor correspondet premio essentiali bonorum angelorum, sed augebitur accidentaliter in quibusdam accidentibus sicut beatitudo bonorum si augebitur accidentaliter post iudicium propter meritum accidentale quod habent procurando hominum salutem, sicut & simile demeritum habent demones procurando hominum damnationem.

Sub eodem sensu procedit secundum argumentum, quia humana resumpto corpore erit perfectior eo quod consistet in omnibus suis partibus & in omnibus glorificabitur, sed non erit perfectior quantum ad animam intrinsecè nec secundum eam glorificabitur magis intensius. Et sic patet responso ad obiecta in oppositum.

QUESTIO OCTAUA.

Vtrum omnes homines appetant summè & de necessitate beatitudinem.

Quaeritur, vtrum omnes homines appetant summè & de necessitate beatitudinem. Et arguitur quod non, quia nullus appetit illud quod reputat sibi impossibile, sed reprobi sciunt beatitudinem sibi impossibilem, ergo eam non appetunt.

Item nullus appetit quod ignorat, quia appetitus sequitur cognitionem, sed multi ignorant quid sit beatitudo, & in quo consistit, vnde & circa hoc plures errauerunt, vt dicitur. Ethicor. ergo non omnes appetunt beatitudinem.

Item meritum non consistit in actu necessario, sed aliqui merentur appetendo beatitudinem, ergo eam non appetunt saltem necessario.

IN CONTRARIUM arguitur per illud quod dicit Aug. 13. de Trin. cap. 8. quod omnes beatitudinem appetunt vt Veritas clamat, & idem dicit Ansel. de casu diaboli cap. 4. sed illud quod omnes appetunt videtur necessario appeti, nam contingentia insunt vni & non alteri, ergo beatitudo necessario appetitur.

Item Aug. in Enchi. dicit quod miseri esse non solum nolumus, sed nunquam velle possumus, ergo ex opposito sic volumus esse beati quod necessario hoc volumus. Et probatur consequentia, quia sicut se habet nolle ad miseriam,